

**Third Year
Texts for Translation
and Discussion
(Humanities, 2022)**

Text 1

[1]Откуд на свету толики број језика? Објашњење језичке разноликости вековима је тражено посредством митологије и религије, где се повезивало и са постанком језика уопште и потрагом за првобитним заједничким прајезиком људског рода. [2]Од тога праизвора, како се веровало, потекли су сви језици расути широм наше планете. У јеврејско-хришћанској традицији позната је легенда о Вавилонској кули, која „пометеније“ језика тумачи гневом Створитеља услед дрскости обичних смртника који би, сложно дижући кулу до неба, угрозили његов неприкосновени ауторитет. [3]Не рачунајући нека појединачна ранија сагледања, почеци систематског научног објашњења језичке шароликости јављају се тек почев од краја XVIII века. [4]На многе аспекте овог питања наука ни до данас није дала одређене одговоре, али је бар чврсто закорачила тим путем и већ остварила значајне резултате.

[5]Пре свега, једно од темељних обележја језика у општем смислу, па тако и сваке његове посебне манифестације, јесте променљивост у времену. Језици се већ и иначе разликују због различитих услова у којима живе људске групе које њима говоре и одговарајућих разлика у њиховом комуникацијским потребама. [6]Ове разлике су се током многих векова најчешће увећавале, тако што су се поједине групе говорника истог језика раздвајале услед сеоба, територијалних освајања или из других разлога, и настављале живот одвојено.

Ранко Бугарски: *Језици*

Text 2

[1]Страх од вампира разумљив је. Он „излази ноћу из гроба и дави људе по кућама и пије крв њихову“, каже Вук - дакле, опасан је у највећој мери. Вампир је подземни, ноћни демон, са натприродним особинама (могућност да се *претвара* у разне животиње, да се креће великом брзином, да дође преко свих препрека „осим преко воде и преко трња“, свуда, итд.); [2]по своме постанку он је мртавац и ништа више - мртавац чије се тело није распало и који, према томе, може да устане из гроба и да лута. [3]Првобитно припадао је он само једној породици (и то схватање врло је старинско) или ужој локалној заједници, и отуда веровање, на пример у Скопској Црној гори, и иначе, да вампир досађује само својим сродницима; отуда пропис да „вампирија“ (онај који „убија“ вампира) мора бити странац. [4]И у том погледу вампир је сасвим сродан са вештицом... Питање је сада *ко* све може постати вампиром. Вампирима, по правилу, постају непоштени, неваљали људи, грабљивци, арамије; али и поштен човек може се повампирити ако је преко њега мртвог прелетела каква тица, или га је прескочила мачка или каква било животиња. [5]Па онда, повампирити се може човек који умре без свеће, који не буде окађен тамјаном, кога убије гром итд. Другим речима, повампирити се може *сваки човек*.

Веселин Чајкановић, *Мит и религија у Срба*

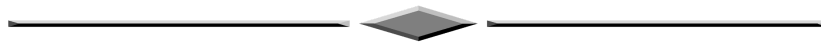
Text 3

[1]Njihovu uverenost u značaj pisane reči podržao je i žalosni događaj u tvrđavi Alamo. Naime, Santa Ana je u silini napada na teksaške pobunjenike, posle nepopustljive opsade ovog

simbola otpora, tvrđavu osvojio i time porobio San Antonio, centralni grad države Behar. [2]Svi junaci odbrane, na čelu sa Vilijamom B. Trevisom, u njoj su poginuli ili bili pobijeni. Santa Ana je hirovito nastavio napredovanje ka istoku Teksasa. Do Đorđa (a preko njegovih novina do čitalaca) stizale su vesti o paničnom bekstvu žena, dece i staraca putevima, šinama i preko poplavljenih reka ka obalama Atlantika. [3]Sa posebnim užitkom Santa Ana je na ovom pohodu pregazio i popalio malu koloniju naseljenika Stivena Ostina. Ljudi su nagnuli na ostrvo Galveston kao poslednje utočište između razjarenih centralista i beskrajnog mora. Dalje nisu imali kud.

[4]No, dok su se Đorđe i drugi meksički federalisti dogovarali kako da iz Nju Orleansa pomognu izbeglicama (prosto nije bilo moguće u tako kratkom periodu obezbediti dovoljno novca i brodova niti je bilo vremena da se stigne do Galvestona pre neprijatelja), do njih je došla neverovatna vest: [5]kratka bitka kod San Hasinta donela je pobunjenicima potpunu pobedu! I još neverovatnija vest: vođa teksaške vojske Sem Hjuston u ovoj borbi zarobio je Santa Anu lično! Ovaj preokret značio je samo jedno: nezavisnost Republike Teksas!

Vladislav Bajac, *Bekstvo od biografije*

Text 4

[1]Bila je subota, šest sati popodne, kada sam po drugi put u toku dana ušao u redakciju. Zatvorio sam za sobom vrata, uključio svetlo i uputio se ka drugom kraju prostorije gde se nalazila moja malena kancelarija. U stvari, bio je to delić redakcijskog prostora zastakljen sa tri strane i zamračen belim venecijanerima.

[2]Ušao sam unutra i seo za sto. Svežnjeve starijih rukopisa spustio sam na pod, a iz fioke izvukao tekst priče koju sam upravo danas završio. Morao sam da uradim manje korekcije i pripremim je za naredni broj časopisa. [3]Nije mi mnogo trebalo i ja sam se, kao i toliko puta do sada, u potpunosti posvetio priči; prevrtao sam listove, pažljivo iščitavao pasuse, kombinovao i prepravljao označena mesta. Međutim, tek što sam stigao do drugog poglavlja kad me tiho ali odlučno kucanje o staklo grubo vrati u stvarnost. [4]Podigao sam glavu i pred sobom ugledao nepoznatu ženu u tesnoj crnoj haljini. Lice joj je bilo pokriveno tamnim mrežastim velom.

„Dobro veče, gospodine“, rekla je ulazeći u kancelariju.

[5]„Dobro veče“, ljubazno sam uzvratio pozdrav. Moram priznati da sam se prilično zbunio. Nisu me toliko iznenadila ona uobičajena pitanja: ko je ona, odakle se pojavila—koliko sama činjenica da je ispred mene stajala izuzetno zgodna žena.

Mladen Vuruna: —Ostrvo zla, *Na tragu srpska krimi-priča*

Text 5

[1]Kada su neke američke kompanije, recimo „Union Pacific“ i „Central Pacific“ postavljale železničku prugu koja će spojiti obale Tihog i Atlantskog okeana, još su se prerijom ganjali džeplepi bizona, Indijanci su se mazali ratničkim bojama, plava konjica je tutnjala po obroncima a družine dokonih stočarskih momaka (nezaposlenost se, kao društveni problem, tek rađala) zaustavljale su poštanske kočije da bi od putnika preuzimale raspoložive količine gotovog novca i dragocenih metala.

[2]Bilo je to cvetno razdoblje poslednje Arkadije koju su neumoljivo vreme i zahuktale parnjače ubrzo imali da pregaze. Narod zemlje koja je stvorila silu kao što je filmska industrija, nije ispevao svoju junačku poeziju; ali je ta industrija proizvela hiljade filmova koji su do najsitnijih pojedinosti obradili svaki časak iz istorije tog razdoblja. [3]Nastao je nedogledni ep, savremena *Mahabharata* na kvadrat, čija se poglavlja i dalje rediguju, i koja postala znak raspoznavanja Amerike, kao obavezno gradivo za mlađe i starije u svim zemljama gde postoje bioskopska platna.

Svi smo u određenom uzrastu pili s te moćne reke slika i reči. [4]Svi smo upamtili poneki lik s te freske koja prikazuje beskonačnu borbu dobra i zla; poneku uzbudljivu situaciju u koju smo se bezazleno uživali. Igrali smo se kauboja i Indijanaca... [5]Svoju istoriju i svoj ep učili smo u školi, s promenljivim uspehom; već ta činjenica dovoljno objašnjava zašto nas je više privlačio Divlji Zapad.

Borislav Radović, *Rvanje s anđelom i drugi zapisi*

Text 6

[1]Многи верују да мрачне стране историје долазе од тога што је људима у прошлости недостајало памети, односно, разума, и што је глупост њима царовала. О људској глупости толико је писано да ми апсолутно недостаје даха да ма шта о томе овде понављам. Напротив, чини ми се, у прошлости било је много беде, глади, страха, ужаса, опасности, свирепости, земљотреса, снегова и суша, и да тога и данас има. [2]Ако су људи до сада нешто направили, а они су ипак нешто направили, онда је то управо било дело људске памети. Математика није само у књигама. [3]Ми газимо по њој корачајући нашим друмовима и улицама; ми живимо у живој, озиданој, бетонираној геометрији својих кућа; ми пијемо воду из математички прорачуна водовода и сређујемо наше ђубре и наше отпатке кроз исто тако математизирани канализације. [4]И зато, ако у свету има још толико противуречја, неспоразума и ратова, и то долази не од тога што су људи глупи, што се иза свега крије „рука гориле“, већ само зато што су људе и сувише, хоћу да кажем, тесно паметни, и што мисле да је све што замисле у исто време и добро. [5]Идеје нису једине и довољне. Оне нису једине које могу да сједине људе. Постоји још нешто: сензибилитет људи и пракса живота.

Душан Матић, *Битка око зида*

Text 7

[1]Pokušao sam da čitam Abul-Faradža, natjerao sam se, bez mnogo volje, bez unutarnje potrebe, htio sam da čujem i tuđe misli a ne samo svoje.

Otvorio sam knjigu nasumce i naišao na priču o Aleksandru Makedonskom. [2]Car je, priča se tu, dobio na poklon divne posude od stakla. Poklon mu se veoma svidio, a ipak je sve polupao. - Zašto? Zar nije lijepo? - pitali su ga. - Baš zato - odgovorio je on. - Toliko su lijepe, da bi mi bilo teško da ih izgubim. A vremenom bi se jedna po jedna razbijala, i ja bih žalio više nego sad.

[3]Priča je naivna, a opet me zaprepastila. Smisao je gorak: čovjek treba da se odreče svega što bi mogao da zavoli, jer su gubitak i razočarenje neizbježni. Moramo se odreći ljubavi, da je ne izgubimo. [4]Moramo uništiti svoju ljubav, da je ne unište drugi. Moramo se odreći svakog vezivanja, zbog mogućeg žaljenja.

Misao je surovo beznadna. Ne možemo uništiti sve što volimo; uvijek će ostati mogućnost da nam to unište drugi.

[5]Zašto se smatra da su knjige pametne ako su gorke?

Ničija mudrost mi ne može pomoći. Radije se vraćam na početke. Činim to bez napora i prisiljavanja. Ne tražim ništa, samo se traži i nalazi.

Meša Selimović, *Derviš i smrt*

Text 8

[1]Са Европом деветнаестог века десило се нешто што се дотле ниједној цивилизацији није десило. [2]Она је постајала све богатија и моћнија, вероватно богатија и моћнија но иједна цивилизација прошлих времена, а истовремено све ружнија, и код најбољих својих представника свесна да је ружна, ружна морално, са лошом савести једног поретка чији је принцип, јавно прокламован, био егоизам *homo economicus*, и отуд са чудним комплексом инфериорности пред поретком који је заменила, феудално аристократским; [3]ружна физички, односно естетски, без свог стила, неспретно и безуспешно позајмљујући, да се манифестује и украси, стилове ранијих епоха, што је, ако је „стил човек“, печат његовог битисања, естетска монструозност. [4]Буржоаска Европа зида своје цркве и палате у готском, ренесансном, барокном и којем не стилу, подражава намештаје ранијих епоха, и све што прави ружно је. [5]Нема из тог периода тријумфа капиталистичко-индустријске Европе, иначе столећима тако богате увек новим, добу адекватним споменицима, тако ликовно креативне да је и при неосетним променама друштвеним и духовним налазила инспирације да те промене и ликовно, стилски потцрта и изрази, од цркве, палате, сеоске куће, па све до столице, свећњака и тањира, до најскромнијих предмета дневне употребе...

Сретен Марић, *Гласници апокалипсе*

Text 9

[1]Седели су један наспрам другог, професор Ласки иза радног стола од смеђе, изрезбарене храстовине, он у удобној цорцијанској фотељи од коже испред стола али нешто по страни. Дрвене ламперије кабинета Антрополошког одсека упијале су дневну светлост као да су од сунђера. [2]353 бела листа рукописа књиге *Истина о Салему*, положена на портфељ, непријатно су одударала од полумрачне околине, предмета загасите боје и потамнелих простирки...

Вилијам-Бил Ласки је био ученик Ричарда Еванса Шултеса, идола Антропоодсека Харварда из године 1974. [3]Шултес је био *рођени* антрополог, а то значи не мање непредвидљив од просечног лудака. Узео је семестарски одмор да скупља халуциногене биљке у подручју северозападног Амазона, а вратио се после осам година. [4]Говорио је студентима да се човек проучава по прашумама јер га на улицама више нема. „На улицама су данас само -машине. Потпуно је свеједно да ли су у изворном мануфактуром или изведеном људском облику.“ [5]Терао је следбенике да по најневероватнијим, најзапуштенијим ћорсокацима глобуса трагају за оригиналним облицима људске природе и понашања. [6]„Од председника Сједињених Држава можете можда научити како се постаје председник Сједињених Држава, али од једног аустралијског Аборигина, Индијанца Јуаки или Чокоа Америке научићете шта је човек.“ Ласки, дакле, није припадао чврстом језгру англоамеричке рационалистичке школе...

Борислав Пекић, *Атлантида*

Text 10

[1]Постоје наговештаји да је дечанска трпезарија била самостална грађевина и да првобитно обзије није било уз њен спољашњи зид, већ одмакнуто од њега према северу. Такав положај у односу на обимне манастирске зидове имају трпезарије манастира Бањске и Светих арханђела код Призрена. [2]Тиме су створени услови да се све фасаде тих зграда подједнако упечатљиво уобличи, чиме им је још више истакнут значај и специфична намена.

[3]Трпезарија је првобитно имала једну пространу и дугачку дворану која се пружала све до западног зида садашње мање одаје и унутрашњу дужину до темена апсиде 32,40, а ширину 10,55 м (цртеж VII). Пошто су краће стране дворане биле закошене, а не под правим углом, угаона ојачања уз апсиду нису изграђена у истој равни, већ смакнута. [4]То није умањивало упечатљивост дворане и њен свечан изглед остварен украшавањем зидним сликама и опремањем простора каменим столовима, а томе је доприносио и под од великих правилно обрађених плоча бистричке мермерне брече, посведочен нађеним остацима. [5]Помоћне зграде, кухиња и оставе, биле су смештене уза западни зид трпезарије где су недавно нађени остаци зидова кухиње и ложишта у њој, а нешто касније је постојала једна мала мађерница уз југозападни угао о чему нас у XVIII веку обавештава представа манастира на бакрорезу Георгија Стојановића.

[6]Као већина манастирских трпезарија дечанска је имала дрвену горњу конструкцију, можда са водоравном таваницом, али без стубаца у подужој оси дворане, како је утврђено, а тако је било и у трпезарији у Бањској, ужој свега нешто више од једног метра од дечанске. [7]Тако велики распон могао је бити савладан у Дечанима ослањањем кровне конструкције на веома истурене, можда чак двостепене конзоле, познате из многих великих готичких дворана.

Бранислав Тодић, Милка Чанак-Медић, *Манастир Дечани*